

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ИНСТИТУТ ЖУРНАЛИСТИКИ

Кафедра теории и методологии журналистики

КОРЧИК Алевтина Георгиевна

**РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ ОБРАЗА ЖЕНЩИНЫ СРЕДСТВАМИ
ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОГО СТИЛЯ**

Магистерская диссертация

специальность 1-23 80 05 «Журналистика»

Научный руководитель
Ольга Ивановна Десюкевич
кандидат филологических наук,
доцент

Допущена к защите

« ____ » _____ 2018 г.

Зав. кафедрой теории и методологии журналистики

_____ А.В. Потребин

кандидат филологических наук, доцент

Минск, 2018

ОГЛАВЛЕНИЕ

ОБЩАЯ РАБОТЫ

ХАРАКТЕРИСТИКА

3

ВВЕДЕНИЕ

9

ГЛАВА 1. ОБРАЗ ЖЕНЩИНЫ В ПУБЛИЦИСТИКЕ КАК ОБЪЕКТ ДИСКУРСНОГО АНАЛИЗА

13

1.1 Социальные роли женщин в России XIX–XX вв.: динамика стереотипа

13

1.2 Феминитивы в языковой системе и медиадискурсе

15

1.3 Основные положения идеологии феминистского дискурса

21

1.4 Традиционный образ женщины-матери в белорусской литературе

26

Выводы по первой главе

30

ГЛАВА 2. МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ОБРАЗА ЖЕНЩИНЫ В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ

32

2.1	Метод профилирования	
32		
2.2	Публицистические тексты в аспекте стилистики жанров	
34		
Выводы	по	второй главе
39		
ГЛАВА 3. ПРОФИЛИРОВАНИЕ ОБРАЗА ЖЕНЩИНЫ В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ЖАНРАХ ИНТЕРВЬЮ И МЕДИАПОРТРЕТА		
40		
3.1	Популяризация образа женщины в материалах Юлии Чернявской	
41		
3.2	Образ женщины в медиапортрете и интервью	
44		
3.3	Профилирование	образа женщины
64		
3.4	Феминитивы	в публицистических текстах
79		
Выводы	по	третьей главе
79		
ЗАКЛЮЧЕНИЕ		
81		

**СПИСОК
ЛИТЕРАТУРЫ**

ИСПОЛЬЗОВАННОЙ

.....
84

ПРИЛОЖЕНИЕ

А
.....

88

ПРИЛОЖЕНИЕ

Б
.....

91

ПРИЛОЖЕНИЕ

В
.....

95

ПРИЛОЖЕНИЕ

Г
.....

97

ПРИЛОЖЕНИЕ

Д
.....

98

ПРИЛОЖЕНИЕ

Е
.....

99

ПРИЛОЖЕНИЕ

Ж
.....

100

ПРИЛОЖЕНИЕ

И
.....

101

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Ключевые слова: образ женщины, гендерная лингвистика, этнолингвистика, жанровый анализ, публицистика, феминитив, профилирование, дискурс, жанр, стереотип, языковая картина мира.

Целью исследования мы ставим выявление изменений в образе женщины в белорусском медиадискурсе. **Актуальность исследования** обусловлена необходимостью анализа существующей репрезентации образа женщины в медиaprостранстве как составляющей белорусской языковой картины мира. Следует отметить, что несмотря на то, что в последние 10 лет среди белорусских лингвистов (таких как В.И. Коваль, Е.И. Трофимова, А.Ю. Першай и др.) наблюдается повышение интереса к проблемам гендерной лингвистики, тема репрезентации женщины в рамках медиатекстов остаётся недостаточно изученной.

Объектом нашего научного исследования будет репрезентация женщин в публицистических жанрах интервью и медиапортрета, а **предметом** – динамика стереотипного образа женщины, представленного в белорусском медиадискурсе. Примеры публицистических текстов взяты из публикаций Л.И. Рублевской в газете «Советская Белоруссия» Ю.В. Чернявской на интернет-портале «tut.by» за 2016–2017 гг.

На основе жанрового анализа интервью и медиапортрета, мы выделили пять образов женщины в публицистическом тексте: женщина-автор; женщина-идеалист; женщина-святая; женщина-творец; женщина-стойк.

Используя методику профилирования образа женщины на публицистических текстах Ю.В. Чернявской и Л.И. Рублевской, мы смогли выявить семь различных профилей образа женщины: семейный, профессиональный, возрастной, статусный, религиозный и национальный. Отдельно следует отметить метафорический профиль.

На формирование перечисленных профилей существенное влияние оказывает прежде всего белорусский культурный и традиционный исторический контексты, которые поддерживают стереотипное описание женщины в рамках культурной традиции.

Подводя итог всему вышесказанному, мы делаем вывод, что белорусская культурная традиция постепенно отходит от репрезентации образа женщины только в рамках семьи и в качестве матери, уступая место более прогрессивным взглядам на женщину как на деятеля культуры, искусства, науки, профессионала выбранного рода деятельности. Таким образом, **новизна** нашего исследования заключается в сочетании метода профилирования с элементами дискурсного и жанрово-стилистического анализов публицистических текстов, уточнении средств создания образа в медиатексте и описании роли феминитивов.

Магистерская диссертация состоит из трёх глав. В первой главе мы анализируем факторы, повлиявшие на создание устоявшегося в культурной традиции образа женщины. Во второй главе мы выстраиваем метод работы с публицистическим текстом. В третьей главе мы занимаемся жанровым анализом публицистических текстов и профилированием образа женщины на их основе. Объём работы составляет 83 страницы, библиографический список включает 51 источник, среди которых присутствует 1 научная публикация автора. Дополнительно в работе использованы графические и текстовые материалы, размещённые в 8 приложениях на 16 страницах.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ПРАЦЫ

Ключавыя словы: вобраз жанчыны, гендэрная лінгвістыка, этналінгвістыка, жанравы аналіз, публіцыстыка, фемінітыў, прафіліраванне, дыскурс, жанр, стэрэатып, моўная карціна свету.

Мэтай даследавання з'яўляецца выяўленне змен у вобразе жанчыны ў беларускім медыядыскурсу. **Актуальнасць даследавання** абумоўлена неабходнасцю аналізу існуючай рэпрэзентацыі вобраза жанчыны ў медыаасяроддзі як часткі беларускай моўнай карціны свету. Трэба адзначыць, што нягледзячы на тое, што ў апошнія 10 гадоў сярод беларускіх лінгвістаў (такіх як В.І. Коваль, Е.І. Трафімава, А.Ю. Пяршай і інш.) назіраецца рост цікавасці да праблем гендэрнай лінгвістыкі, тэма рэпрэзентацыі жанчын ў межах медыатэкстаў застаецца недастаткова даследаванай.

Аб'ектам нашага навуковага даследавання будзе рэпрэзентацыя жанчын у публіцыстычных жанрах інтэрв'ю і медыапартрэту, а **прадметам** – дынаміка стэрэатыпнага вобразу жанчыны, які прадстаўлены ў беларускім медыядыскурсе. Прыклады публіцыстычных тэкстаў узяты з публікацый Л.І. Рублеўскай у газеце “Советская Белоруссия” і Ю.В. Чарняўскай на інтэрнэт-партале “tut.by” за 2016–2017 гг.

На падставе жанравага аналізу інтэрв'ю і медыапартрэту, мы вызначылі пяць вобразаў жанчыны ў публіцыстычным тэксце: жанчына-аўтар; жанчына-ідэаліст; жанчына-святая; жанчына-стваральнік; жанчына-стоік.

Выкарыстоўваючы методыку прафіліравання вобразу жанчыны на публіцыстычных тэкстах Ю.В. Чарняўскай і Л.І. Рублеўскай, мы змаглі вылучыць сем розных профіляў вобразу жанчыны: сямейны, прафесійны, статусны, рэлігійны, нацыянальны. Асобна трэба адзначыць метафарычны профіль.

На фарміраванне пералічаных профіляў істотна паўплывалі перш за ўсё беларускі культурны і традыцыйны гістарычны кантэксты, якія падтрымліваюць стэрэатыпнае апісанне жанчыны ў межах культурнай традыцыі.

Пасля ўсяго вышэй сказанага, мы робім высновы, што беларуская культурная традыцыя паступова одыходзіць ад рэпрэзентацыі вобразу жанчыны толькі ў межах сям'і і ў якасці маці, саступаючы месца больш прагрэсіўным поглядам на жанчыну як на дзейча культуры, іскусства, навукі, прафесіянала абранага тыпу дзейнасці. Такім чынам, навізна нашага даследавання – у спалучэнні метадаў прафіліравання з элементамі дыскурснага і жанрава-стылістычнага аналізаў публіцыстычных тэкстаў, удакладненні сродкаў стварэння вобразу ў медыатэксце і апісанні ролі фемінітываў.

Магістэрская дысертацыя складаецца з трох частак. У першай частке мы аналізуем фактары, якія паўплывалі на стварэнне ўстойлівага ў культурнай

традыцыі вобразу жанчыны. У другой частке мы будзем метада працы з публіцыстычным тэкстам. У трэцяй частке мы займаемся жанравым аналізам публіцыстычных тэкстаў і прафіліраваннем вобразу жанчыны на іх падставе. Аб'ём працы – 83 старонкі, бібліяграфічны спіс налічвае 51 крыніцу, сярод якіх 1 навуковая публікацыя аўтара. У дысертацыі выкарыстаны графічныя і тэкставыя матэрыялы, змешчаныя ў 8 дадатках на 16 старонках.

COMMON CHARACTERISTIC OF THE WORK

Key words: woman's image, gender linguistic, ethnolinguistic, genre analysis, publicity, feminitive, profiling, discourse, ganre, stereotype, language worldview.

The purpose of the study is to identify changes in the image of a woman in the Belarusian media discourse. The relevance of the study is conditioned by the need to analyze the existing representation of the image of a woman in the media space as a component of the Belarusian language worldview. It should be noted that despite the fact that among the Belarusian linguists (such as V.I. Koval, E.I. Trofimova, A.Y. Pershay and others) in the last 10 years there has been an increase in interest in the problems of gender linguistics, the theme of representation of women in the context of media texts are not sufficiently studied.

The **object** of our scientific research will be the representation of women in the journalistic genres of the interview and the media portrait, and the **subject** is the dynamics of the stereotype of the woman represented in the Belarusian media discourse. Examples of journalistic texts are taken from the publications of L.I. Rublevskaya in the newspaper "Sovetskaya Belorussia" and Y.V. Chernyavskaya on the Internet portal "tut.by" for 2016–2017.

Based on the genre analysis of the interview and the media portrait, we mentioned five images of a woman in a publicistic text: an author-woman; idealist woman; woman-saint; woman-creator; a Stoic woman.

Using the method of profiling the image of a woman on publicistic texts Y.V. Chernyavskaya and L.I. Rublevskaya, we were able to identify seven different profiles of the image of a woman: family, professional, age, status, religious and national. Separately, we should note the metaphorical profile.

The formation of these profiles is primarily influenced by the Belarusian cultural and traditional historical contexts, which support the stereotyped description of women within the framework of the cultural tradition.

Summarizing all of the above, we conclude that the Belarusian cultural tradition is gradually moving away from the representation of the image of a woman only within the family and as a mother, giving way to more progressive views of a woman as a cultural, art, science, professional person. Thus, the **novelty** of our research is the combination of the profiling method with elements of discourse and genre-stylistic analyzes of journalistic texts, clarifying the means of creating an image in the media text and describing the role of feminists.

The master's thesis consists of three chapters. In the first chapter, we analyze the factors that influenced the creation of an established image of a woman in the cultural tradition. In the second chapter, we build a method of working with the journalistic text. In the third chapter we are engaged in genre analysis of journalistic texts and profiling the image of a woman on their basis. The amount of work is 83 pages, the

bibliographic list includes 51 sources, among which there is 1 scientific publication of the author. In addition, graphic and text materials placed in 8 applications on 16 pages are used in the work.